

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1266

Vragen van het lid **Ouwehand** (Partij voor de Dieren) aan de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur over *het beschermen van dieren tegen hitte* (ingezonden 8 juli 2024).

Antwoord van Minister **Wiersma** (Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur) (ontvangen 11 februari 2025). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2023–2024, nr. 2158.

Vraag 1

Bent u van mening dat het belangrijk is om dieren te beschermen tegen de hitte?

Antwoord 1

Ik vind het belangrijk om dieren te beschermen tegen negatieve welzijnseffecten die op kunnen treden ten gevolge van hitte.

Vraag 2

Onderschrijft u de wetenschappelijke vaststelling van de European Food and Safety Authority (EFSA) dat bij vleesvarkens al bij 25 graden Celsius hittestress optreedt, met een versnelde hartslag, stijgende bloeddruk en versnelde oppervlakkige ademhaling als gevolg?¹

Antwoord 2

EFSA beschrijft verschillende onderzoeken die zijn uitgevoerd naar het effect van warmte op dieren en noemt daarbij de *Upper Critical Temperature* (UCT, de temperatuur waarboven het dier significant meer gebruik moet maken van fysiologische processen om te voorkomen dat de lichaamstemperatuur stijgt tot boven de normaalwaarde). Hierbij worden voor verschillende categorieën varkens (zeugen, vleesvarkens, beren, gelten) van verschillende gewichten verschillende UCT's aangegeven. Die verschillen kunnen verklaard worden door verschillen tussen de onderzoeken (verschillende rassen, verschillen in huisvesting, verschillen in eten etc.). Aan de hand van de resultaten van deze onderzoeken, schat EFSA in dat de UCT voor vleesvarkens 25 graden Celsius is. Hiermee is niet gezegd dat vleesvarkens boven deze temperatuur ook daadwerkelijk hittestress ervaren, maar wel dat het risico op het ervaren van

¹ EFSA, 7 september 2022, «Welfare of pigs during transport» (<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7445>)

hittestress vanaf die temperatuur toeneemt. Daarbij zijn er ook andere factoren die dit risico beïnvloeden, zoals bijvoorbeeld de luchtvochtigheid.

Vraag 3

Onderschrijft u de wetenschappelijke vaststelling van de EFSA dat vleeskuikens door hun extreme gewicht, waarop ze zijn doorgefokt, hun warmte niet goed kwijt kunnen en door hun snelle stofwisseling zelf meer warmte produceren, waardoor ze al bij 25 graden last kunnen hebben van hittestress?²

Antwoord 3

Snelgroeïende vleeskuikens zijn sensitiever voor warme omgevingstemperaturen vanwege een hogere eigen warmteproductie. Voor pluimvee gebruikt EFSA een andere methode om de kritieke temperaturen voor transport te berekenen. EFSA geeft daarbij aan dat pluimvee – waaronder ook vleeskuikens – vanaf 22 graden Celsius risico lopen om hittestress te ervaren, sterk afhankelijk van de luchtvochtigheid. Net als bij het antwoord op vraag 2 gaat het hier dus om een risico. Het risico op het ervaren van hittestress neemt toe naarmate de temperatuur en/of de luchtvochtigheid toeneemt.

Vraag 4

Onderschrijft u de wetenschappelijke vaststelling van de EFSA dat koeien al bij temperaturen boven de 25 graden niet op transport zouden moeten worden gezet, omdat dit hun welzijn ernstig aantast?³

Antwoord 4

Hier geldt hetzelfde als bij het antwoord op vraag 2. Op basis van beschikbare wetenschappelijke literatuur schat EFSA de UCT voor koeien in op 25 graden Celsius. Hiermee is niet gezegd dat koeien boven deze temperatuur ook daadwerkelijk hittestress ervaren, maar wel dat het risico op het ervaren van hittestress vanaf die temperatuur toeneemt. Daarbij zijn er ook andere factoren die dit risico beïnvloeden, zoals bijvoorbeeld de luchtvochtigheid.

Vraag 5

Kunt u bevestigen dat het nog steeds is toegestaan om dieren bij 35 graden op transport te zetten?

Antwoord 5

Op dit moment geldt de beleidsregel diertransport bij hoge temperaturen. Met deze beleidsregel wordt voor de situatie van vervoer bij hoge temperaturen een invulling gegeven aan het begrip «vervoeren of laten vervoeren van dieren op zodanige wijze dat het de dieren waarschijnlijk letsel of onnodig lijden berokkent» uit artikel 3 van Europese Verordening (EG) 1/2005 (hierna: de Transportverordening). Vervoer van dieren onder warme weersomstandigheden kan leiden tot hittestress en lijden en daarmee tot overtreding van dit verbod. Deze beleidsregel legt vast dat dit bij een buitentemperatuur van 35 graden Celsius of meer altijd het geval is. Dit betekent dat het niet is toegestaan om dieren – die onder de reikwijdte van de Transportverordening vallen – bij temperaturen van 35 graden Celsius of meer te transporteren.

Vraag 6

Kunt u bevestigen dat de Kamer wil dat de maximumtemperatuur voor diertransporten wordt verlaagd?⁴

Antwoord 6

Ja.

² EFSA, 12 januari 2011, «Scientific Opinion Concerning the Welfare of Animals during Transport» (Scientific Opinion Concerning the Welfare of Animals during Transport – 2011 – EFSA Journal – Wiley Online Library)

³ EFSA, 7 september 2022, «Welfare of cattle during transport» (<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7442>)

⁴ Kamerstuk 36 200 XIV, nr. 63

Vraag 7

Kunt u bevestigen dat de beleidsregel, die uw voorganger heeft voorbereid om de maximumtemperatuur te verlagen naar 30 graden, zo goed als klaar is?

Antwoord 7

De beleidsregel waarmee de maximumtemperatuur voor diertransport verlaagd wordt, heeft inmiddels een groot gedeelte van het proces om vastgesteld te kunnen worden, doorlopen. De volgende processtap is notificatie bij de Europese Commissie. Deze stap neemt minimaal drie maanden in beslag.

Vraag 8

Wanneer gaat u de aangekondigde beleidsregel notificeren bij de Europese Commissie?

Antwoord 8

Een Kamermeerderheid heeft mij gevraagd om deze beleidsregel te notificeren bij de Europese Commissie⁵. Zoals ik op 7 februari aan uw Kamer heb geschreven in de Verzamelbrief Dierenwelzijn (Kamerstuk 28 286, nr. 1380), start ik het notificatieproces.

Vraag 9

Kunt u bevestigen dat aan de hand van de EFSA-onderzoeken kan worden geconcludeerd dat veel dieren bij een temperatuur van 30 graden nog steeds hittestress zullen ervaren?

Antwoord 9

Zoals aangegeven in de antwoorden op de vragen 2, 3 en 4 gaat het hier om het risico op het ervaren van hittestress. Het is dus geen gegeven dat dieren boven 30 graden Celsius ook daadwerkelijk hittestress ervaren, maar wel dat het risico op het ervaren van hittestress toeneemt naarmate de temperatuur hoger wordt.

Vraag 10

Heeft u gezien dat de Kamer heeft verzocht om de maximumtemperaturen in lijn te brengen met de EFSA-adviezen?^{6, 7}

Antwoord 10

Ik ben bekend met de moties die de Kamer heeft aangenomen op dit dossier.

Vraag 11

Wat gaat u met dit verzoek van de Kamer doen?

Antwoord 11

Ik start het notificatieproces bij de Europese Commissie. In mijn brief van 7 februari (Kamerstuk 28 286, nr. 1380) heb ik geschetst hoe ik het verdere proces voor mij zie.

Vraag 12

Heeft u gezien dat uw voorganger heeft bevestigd dat het nog steeds voorkomt dat dieren op hete dagen ellenlang in hete vrachtwagens voor de deur van slachthuizen moeten wachten, of rondjes moeten blijven rijden tot ze worden uitgeladen?⁸

Antwoord 12

Ik ben bekend met de brieven die mijn ambtsvoorganger over dit onderwerp heeft gestuurd.

⁵ Kamerstuk 28 286, nr. 1346

⁶ Kamerstuk 36 200 XIV, nr. 63

⁷ Kamerstuk 21 501-32, nr. 1526

⁸ Aanhangsel Handelingen II, vergaderjaar 2022–2023, nr. 3176

Vraag 13

Erkent u dat er ook een plan nodig is voor een lagere stalbezetting in warme maanden om te voorkomen dat dieren in snikhete stallen komen te zitten of in bloedhete vrachtwagens naar het slachthuis «moeten» worden afgevoerd omdat anders de stal te vol zou komen te zitten?

Antwoord 13

Een plan vanuit de overheid acht ik hier niet voor nodig, ik verwacht hierbij een zekere mate van flexibiliteit van de sector zelf. Niet alleen vanwege zaken die zich tot op zekere hoogte laten voorspellen zoals hitte, maar bijvoorbeeld ook voor onvoorspelbare scenario's zoals bijvoorbeeld uitbraken van dierziekten. Het borgen van dierenwelzijn en diergezondheid is immers de verantwoordelijkheid van de dierhouder, ook in dergelijke situaties. Er zijn meerdere manieren om deze flexibiliteit en verantwoordelijkheid in te regelen, waar een lagere stalbezetting er één van is. Ik vertrouw daarbij op de kennis en ervaring binnen de Nederlandse sector om daar plannen voor te maken en dit goed in te regelen.

Vraag 14

Kunt u bevestigen dat het voor houders van dieren wettelijk verplicht is om dieren in weilanden te beschermen tegen slechte weersomstandigheden, waaronder hitte?

Antwoord 14

In het Besluit houders van dieren (BhvD) is vastgelegd dat een dier, indien het niet in een gebouw wordt gehouden, bescherming moet worden geboden tegen slechte weersomstandigheden (artikel 1.6, derde lid, BhvD).

Vraag 15

Kunt u bevestigen dat de Kamer in 2023 heeft verzocht om beschuttingsmogelijkheden voor weidedieren landelijk te verplichten?⁹

Antwoord 15

Ja, dit kan ik bevestigen.

Vraag 16 en 17

Wat is uw boodschap aan veehouders die ondanks deze wettelijke verplichting hun dieren nog steeds geen beschermingsmogelijkheden bieden tegen extreme temperaturen?

Wat gaat u doen om dieren deze zomer te beschermen op hete dagen, zowel in de stallen, als op transport en in de weide?

Antwoord 16 en 17

Het is de verantwoordelijkheid van de houders om hun dieren te voorzien van de benodigde beschutting tijdens warme dagen. Een deel van de houders loopt echter tegen een aantal uitdagingen aan in het kader van vergunningverlening voor het plaatsen van beschutting in weilanden. In dit kader is het project «Beschutting voor dieren in de weide» binnen het programma Kennis op Maat goedgekeurd. Het doel van dit project is praktische en juridische kennis over beschutting te verspreiden onder dierhouders, gemeentes en andere stakeholders. Dit project loopt nu. Ik zal u via het plan van aanpak hittestress informeren over de voortgang.

De NVWA voert in warme periodes controles uit bij veehouderijen en andere bedrijven waarbij er extra aandacht is voor de bescherming van de dieren tegen de hitte. De NVWA controleert of dieren in de wei voldoende beschermd worden tegen hitte en of er voldoende aandacht is voor goede klimaatbeheersing in stallen. Daarnaast zijn er extra controles op vee-transporten bij (zeer) warme dagen. De NVWA controleert dan extra op mogelijke symptomen van hittestress bij de dieren. De transporten worden voornamelijk gecontroleerd op de plaats van bestemming, zodat de vervoermiddelen met dieren niet nog een keer extra stil moeten staan tijdens de hitte.

⁹ Kamerstuk 28 286, nr. 1310

Vraag 18

Bent u bereid om een hitteplan te ontwikkelen om te voorkomen dat dieren onnodig lijden in warme periodes? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 18

Via het plan van aanpak voor hittestress bij landbouwhuisdieren werk ik al samen met de NVWA en de sector aan het voorkomen van hittestress bij landbouwhuisdieren in de wei, in de stal, tijdens transport en in slachterijen. In dit plan van aanpak is ook het nationaal plan voor veetransport bij extreme temperaturen opgenomen. In dit plan – bestaande uit onder andere NVWA werkvoorschriften en sectorprotocollen – staat aangegeven bij welke temperaturen welke maatregelen worden genomen bij diertransport en welke verantwoordelijkheden de verschillende organisaties hebben.

Vraag 19

Kunt u deze vragen binnen de daarvoor gestelde termijn beantwoorden?

Antwoord 19

Het is vanwege de voor de beantwoording benodigde afstemming helaas niet gelukt om de vragen binnen de daarvoor gestelde termijn te beantwoorden.